

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 3/6 đến 9/6/2013)

- Hội thảo “Kiểm soát căng thẳng Biển Đông” ở Mỹ
- ASEAN và Trung Quốc thảo luận thực hiện DOC, thúc đẩy COC
- Hải quân Trung Quốc hoạt động ở vùng đặc quyền kinh tế Mỹ
- Trung Quốc xây dựng công trình tại Bãi cạn Scarborough
- Thảm phán Sri Lanka rút khỏi ban trọng tài xử vụ kiện của Philippines
- Malaysia kêu gọi hợp tác khai thác nguồn tài nguyên ở Biển Đông
- Mỹ phân đối dùng vũ lực kiểm soát Biển Đông
- Tàu ngầm Mỹ thăm Philippines

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Hải quân Trung Quốc hoạt động vùng đặc quyền kinh tế Mỹ. Đô đốc Samuel Locklear, tư lệnh Bộ chỉ huy Thái Bình Dương đã xác nhận thông tin trên được một đại biểu quân sự Trung Quốc tiết lộ ở Đối thoại Shangri-La hôm 2/6, “Hải quân Trung Quốc đã bắt đầu đáp trả thói quen của Mỹ là phái tàu chiến và máy bay vào khu vực 200 hải lý của Trung Quốc.” Tuy nhiên, Đô đốc Locklear từ chối xác nhận tàu quân sự Trung Quốc chính xác đã đi bao xa vào vùng đặc quyền kinh tế Mỹ.

Trung Quốc xây dựng công trình ở Bãi cạn Scarborough. Hôm 6/6, một quan chức quân sự Philippines tiết lộ rằng: “Các cơ sở quân sự xuất hiện trong hình ảnh vệ tinh chụp bãi cạn Scarborough cho thấy Trung Quốc đã thực sự xây dựng trái phép trên bãi cạn Scarborough của chúng tôi. Ngoài các tàu đánh cá, có ít nhất 3 tàu lớn của Trung Quốc luân phiên hiện diện tại đây và tập kết các bao tải cát, xi măng và sắt thép.”

Trung Quốc điều thêm tàu Hải giám tới Bãi Cỏ Mây. Một sĩ quan quân đội cao cấp giấu tên của Philippines cho biết: “Một tàu hải giám khác được phát hiện tại vùng kế cận của Bãi Cỏ Mây, nâng tổng số tàu hải giám tại khu vực lên ba chiếc”. Trong gần một tháng qua, Trung Quốc đã duy trì việc triển khai tàu tại Bãi Cỏ Mây. Có thời điểm, một vài tàu hộ tống tên lửa của Trung Quốc cũng được nhìn thấy tại khu vực.

Trung Quốc sẽ dự tập trận Vành đai Thái Bình Dương năm 2014. Thông báo trên được Ủy viên Quốc vụ Trung Quốc Dương Khiết Trì ngày 8/6 đưa ra sau cuộc gặp thượng đỉnh giữa Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình và Tổng thống Mỹ Barack Obama tại bang California. Ông Dương cho biết tại cuộc hội đàm, hai nhà lãnh đạo đã nhấn mạnh tầm quan trọng của việc phát triển các mối quan hệ quốc phòng song phương, cam kết thiết lập mối quan hệ quân sự kiểu mới giữa Bắc Kinh và Washington.

+ Việt Nam:

Nâng cao nhận thức về thế mạnh biển đảo Việt Nam. Sáng 8/6 tại Hà Tĩnh, Bộ Tài nguyên và Môi trường phối hợp với Ủy ban Nhân dân tỉnh Hà Tĩnh tổ chức mít-tinh nhân Tuần lễ biển và hải đảo Việt Nam năm 2013 và Ngày Đại dương thế giới. Phát biểu tại buổi lễ, Phó Thủ tướng Vũ Văn Ninh đề nghị các bộ, ngành, địa phương và các đơn vị liên quan cần thực hiện tốt một số nhiệm vụ trọng tâm trong việc bảo vệ

chủ quyền, quyền chủ quyền và quyền tài phán của Việt Nam trên các vùng biển và hải đảo của Tổ quốc; khẳng định chủ quyền không thể tranh cãi của Việt Nam đối với hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa.

+ *Philippines:*

Thẩm phán Sri Lanka rút khỏi Ban trọng tài xử vụ kiện của Philippines. Bộ Ngoại giao Philippines hôm 7/6 thông báo đã đề nghị Tòa án quốc tế về Luật Biển chỉ định thẩm phán thay thế Thẩm phán Chris Pinto người Sri Lanka. Ông này xin rút lui khỏi hội đồng năm thành viên của tòa án trọng tài quốc tế trong vụ Philippines kiện Trung Quốc vì có vợ là người Philippines.

Philippines không muốn đối đầu nhưng sẵn sàng bảo vệ lãnh thổ. Đây là thông điệp của Đại sứ Philippines tại Mỹ ông Jose L. Cuisia Jr hôm 9/6 khi nói chuyện với các sĩ quan và thủy thủ Philippines vừa đến Mỹ nhận tàu chiến BRP Ramon Alcaraz trước khi đưa nó về Manila. “Như các bạn đã biết, có một số căng thẳng trên

Biển Đông và điều này có thể đưa các bạn vào con đường nguy hiểm, nhưng không có gì nghi ngờ rằng các bạn sẽ thực hiện nhiệm vụ của mình trong việc bảo vệ lãnh thổ Philippines nếu cần thiết.”

+ *Malaysia:*

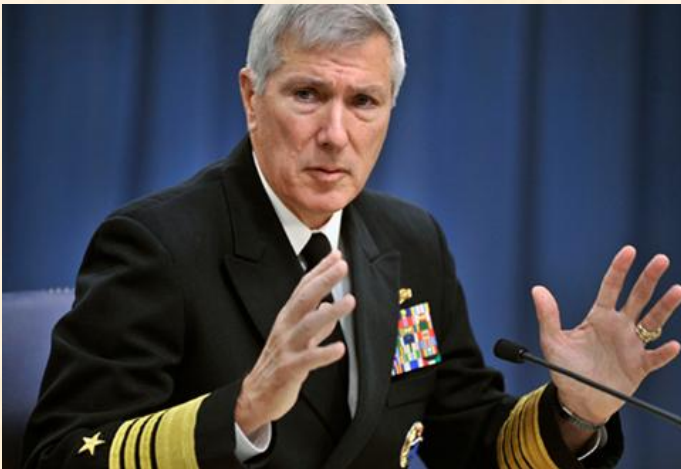
Malaysia “ngã” về Trung Quốc trong tranh chấp Biển Đông? Tại Kuala Lumpur ngày 5/6, Thủ tướng Malaysia Najib Razak đã kêu gọi các bên tranh chấp ở Biển Đông cùng nhau hợp tác khai thác nguồn tài nguyên để tránh xung đột. Ông Najib đã nhắc đến khu vực phát triển chung trong vùng biển tranh chấp giữa Thái Lan và Malaysia như là một tiền lệ có thể được áp dụng ở Biển Đông, “Đồng ý chia sẻ thịnh vượng, thay vì để nó chia rẽ chúng ta, là thích hợp hơn nhiều so với phải lựa chọn một trong hai điều trên.” Ông Najib cũng cảnh báo rằng việc lôi kéo “những quốc gia ngoài khu vực” có thể “tăng thêm một tầng phức tạp cho tranh chấp.”

+ *Mỹ:*

Máy bay trinh sát Mỹ theo dõi tàu chiến Đài Loan ở Trường Sa. Một tàu hộ tống lớp La Fayette của Đài Loan đã bị máy bay trinh sát P-3C Orion của Mỹ theo dõi khi trở về từ nhiệm vụ bảo vệ tàu cá ở gần quần đảo Trường Sa hôm 25/5. Máy bay Mỹ đã bay thấp và lượn hai vòng quanh chiếc tàu, ở khoảng cách đủ gần để các binh sĩ Đài Loan nhìn thấy phù hiệu chiếc máy bay. Lực lượng phòng vệ Đài Loan hôm 4/6 đã xác nhận thông tin này.

Mỹ khẳng định quan điểm trong vấn đề Biển Đông. Tại hội thảo Biển Đông do Trung tâm

Nghiên cứu Chiến lược và Quốc tế (Mỹ) tổ chức, Quyền Trợ lý Ngoại trưởng Mỹ ông Joe Yun nêu rõ: “Mỹ phản đối mọi hành động ép buộc, đe dọa, hoặc dùng vũ lực để thực thi tuyên bố chủ quyền trên Biển Đông và hy vọng quá trình đàm phán về Bộ quy tắc ứng xử giữa Trung Quốc và ASEAN sẽ sớm bắt đầu.” Ông Joe Yun nhấn mạnh, bất cứ tuyên bố chủ quyền nào cũng phải dựa trên luật pháp quốc tế, trong đó có Công ước Quốc tế về Luật biển. Ông Joe Yun cũng khẳng định Mỹ phản đối mọi hành động đơn phương nhằm thay đổi hiện trạng tại Biển Đông trong bối cảnh nhiều quốc gia đang tuyên bố chủ quyền tại khu vực này.

Mỹ phản đối dùng vũ lực kiểm soát Biển Đông. Phát biểu tại một cuộc họp báo trong chuyến thăm Malaysia hôm 5/6. Đô đốc Samuel Locklear, tư lệnh Bộ chỉ huy Thái Bình Dương, Mỹ tuyên bố: “Chúng tôi sẽ phản đối việc thay đổi nguyên trạng bằng vũ lực. Chúng ta cần duy trì nguyên hiện trạng cho đến khi đạt được một bộ quy tắc ứng xử hoặc một giải pháp mà các bên chấp thuận một cách hòa bình.” Ông Locklear cho rằng các bên tranh chấp cần tìm

cách thỏa hiệp để giải quyết tranh chấp ở Biển Đông. Mỹ sẽ không đứng về bên nào trong cuộc tranh chấp, nhưng ủng hộ việc tiến tới một bộ quy tắc ứng xử, cho phép các bên liên quan “hiểu được ranh giới của những việc mà họ có thể làm.”

Tàu ngầm Mỹ thăm Philippines. Theo thông cáo của Đại sứ quán Mỹ tại Philippines, tàu tiếp liệu USS Frank Cable sẽ cập cảng Vịnh Subic, phía Bắc Philippines vào ngày 7/6, trong khi tàu ngầm USS Asheville đến vào ngày 8/6. Đại sứ quán Mỹ cho biết: “Trong chuyến thăm này, hai tàu sẽ được tiếp nhiên liệu và nhận hàng tiếp tế, và thủy thủ đoàn sẽ có cơ hội giao lưu với cộng đồng cư dân.”

Quan hệ các nước

Canada và Trung Quốc thúc đẩy hợp tác quốc phòng. Bộ Quốc phòng Canada ngày 3/6 thông báo Bộ trưởng Peter MacKay trong chuyến thăm Trung Quốc đã hội đàm với người đồng cấp chủ nhà Thường Vạn Toàn, hai bên đã thống nhất một số nội dung nhằm thúc đẩy quan hệ quốc phòng giữa hai nước. Hai Bộ trưởng đã “thảo luận sâu sắc và thẳng thắn” về quan hệ quân sự Canada-Trung Quốc, tình hình an ninh khu vực và quốc tế cũng như các vấn đề khác hai bên cùng quan tâm. Hai bên khẳng định, là những quốc gia Châu Á-Thái Bình Dương, Trung Quốc và Canada có trách nhiệm chung đảm bảo hòa bình, ổn định và thịnh vượng trong khu vực.

Khai mạc Hội nghị Bàn tròn khu vực châu Á-Thái Bình Dương. Ngày 3/6, Hội nghị Bàn tròn Châu Á-Thái Bình Dương lần thứ 27 với chủ đề “Chiến lược hóa những thay đổi tại Châu Á” đã khai mạc tại thủ đô Kuala Lumpur của Malaysia. Phát biểu tại hội nghị, Thủ tướng Malaysia Najib Razak kêu gọi các nước Châu Á tăng cường hợp tác trong bối cảnh những thách thức lớn có thể kìm hãm tốc độ tăng trưởng và phát triển trong khu vực. Thủ tướng Najib cũng chỉ ra rằng Châu Á đang đối mặt với 3 thách thức quan trọng gồm tình trạng biến đổi khí hậu, các cuộc xung đột trong khu vực và việc tìm ra một con đường phát triển bền vững. **Phát biểu tại hội nghị này**, cựu trợ lý Ngoại trưởng Mỹ phụ trách các vấn đề khu vực Đông Á-Thái Bình Dương ông Christopher

R. Hill cho rằng thay vì khiêu khích và đối đầu, khu vực Đông Nam Á và Trung Quốc cần tham gia đàm phán thảo luận nhằm giải quyết những vấn đề mà các nước đang phải đối mặt. Ông khẳng định “tranh chấp biển cần được giải quyết theo con đường ngoại giao, nghĩa là tất cả các nước liên quan đến vấn đề này tại Biển Đông phải tham gia đàm phán.”

Tàu Hải quân Ấn Độ đến thăm thành phố Đà Nẵng. Sáng 4/6, đoàn tàu Hải quân Ấn Độ gồm 3 chiếc, do Chuẩn Đô đốc Ajit Kumar, Phó Tư lệnh Bộ Tư lệnh Hải quân miền Đông làm trưởng đoàn, cùng 150 sĩ quan và thủy thủ đoàn đã cập cảng thành phố Đà Nẵng, bắt đầu chuyến thăm 5 ngày tại Việt Nam. Đoàn sẽ tham gia huấn luyện, giao lưu, trao đổi kinh nghiệm với Hải quân nhân dân Việt Nam; giao hữu thể thao với cán bộ, chiến sĩ Vùng 3 Hải quân.

Hội thảo kiểm soát căng thẳng tại Biển Đông ở Mỹ. Hội thảo quốc tế về Biển Đông với chủ đề “Kiểm

soát căng thẳng tại Biển Đông” do Trung tâm Nghiên cứu Chiến lược và Quốc tế (CSIS) của Mỹ tổ chức đã diễn ra tại thủ đô Washington D.C trong hai ngày 5-6/6. Hội thảo có sự tham dự của khoảng 250 đại biểu gồm các quan chức, học giả, nhà nghiên cứu hàng đầu về Biển Đông đến từ Mỹ, Trung Quốc, Ấn Độ, Nhật Bản,

Philippines, Đài Loan và Việt Nam. Trong ngày khai mạc, hội thảo đã tập trung vào 3 chủ đề chính là tầm quan trọng của tranh chấp tại Biển Đông, những diễn biến gần đây tại Biển Đông và Biển Đông đối với tình hình chính trị khu vực.

Úc và Ấn Độ cam kết tăng hợp tác quốc phòng. Bộ trưởng Quốc phòng Úc Stephen Smith và người đồng cấp Ấn Độ A. K. Antony ngày 5/6 đã tham dự Đối thoại Bộ trưởng quốc phòng tại Canberra nhằm tăng cường hợp tác quốc phòng và quân sự song phương. Tuyên bố chung sau cuộc họp giữa Bộ trưởng Quốc phòng hai nước cho biết Australia và Ấn Độ ghi nhận hợp tác chiến lược và quốc phòng song phương ngày càng mở rộng. Hai nước nhất trí tiếp tục đóng góp cho hòa bình, ổn định và thịnh vượng ở khu vực Châu Á-Thái Bình Dương cũng như tăng cường hợp tác tại khu vực Ấn Độ Dương. Hai bên khẳng định an ninh và tự do hàng hải, tuân thủ các luật lệ quốc tế rất quan trọng đối với sự phát triển và thịnh vượng của khu vực Châu Á-Thái Bình Dương và Ấn Độ Dương.

Việt-Trung xây dựng lòng tin chiến lược quốc phòng. Đối thoại chiến lược quốc phòng Việt Nam-Trung Quốc lần thứ 4 đã diễn ra chiều 5/6, tại thủ đô Bắc Kinh, Trung Quốc. Đoàn đại biểu cấp cao Bộ Quốc phòng Việt Nam do Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh, Thứ trưởng Bộ Quốc phòng dẫn đầu; đoàn đại biểu Trung Quốc do Trung tướng, Phó Tổng tham mưu trưởng Quân giải phóng Nhân dân Trung Quốc Thích Kiến Quốc dẫn đầu. Về tình hình Biển Đông, Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh khẳng định vấn đề này không nằm ngoài quan hệ chiến lược Việt Nam-

Trung Quốc. Đây là vấn đề lâu dài, khó khăn, cần kiên trì giải quyết để quyền lợi chính đáng, chủ quyền của mỗi bên được bảo đảm hài hòa, trên cơ sở luật pháp quốc tế.

ASEAN - Trung Quốc: Thảo luận thực hiện DOC, thúc đẩy COC. Ngày 6/6, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc cho biết phiên họp lần thứ tám của nhóm công tác chung ASEAN-Trung Quốc về thực hiện Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông đã diễn ra hôm 29/5 ở Bangkok, Thái Lan. Phiên họp đã ghi nhận những tiến triển tích cực về việc thực hiện DOC trong năm 2012, trong đó có hợp tác về sinh thái biển và ngăn ngừa, giảm nhẹ thảm họa trên biển. Các bên nhất trí thực hiện đầy đủ và hiệu quả DOC, đồng thời vạch ra kế hoạch hành động trong năm 2013-2014. Ngoài ra, phiên họp cũng thảo luận phương hướng thúc đẩy Bộ Quy tắc ứng xử ở biển Đông (COC) và nâng cao hiểu biết lẫn nhau giữa các nước.

Mỹ-Trung nhất trí xây quan hệ nước lớn kiểu mới. Tổng thống Mỹ Barack Obama và Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã kết thúc cuộc gặp thượng đỉnh bằng việc thừa nhận mặc dù có bất đồng trong một số lĩnh vực, nhưng hai nước nhất trí tăng cường hợp tác nhằm xây dựng “mối quan hệ nước lớn kiểu mới.” Phát biểu trong cuộc họp báo chung kết thúc hai ngày hội đàm (ngày 7-8/6), Tổng thống Obama cho rằng Trung Quốc tiếp tục con đường thành công là có lợi cho Mỹ vì một nước Trung Quốc hòa bình, ổn định và thịnh vượng “không chỉ tốt cho người Trung Quốc mà cho cả Mỹ và thế giới.”

Phân tích và đánh giá

“Tranh chấp Biển Đông sẽ ngày càng khó lường?” của *Christian Le Miere*. Đặt trong bối cảnh các tranh chấp phức tạp thì bất ổn tại Biển Đông không phải là một điều gì quá mới mẻ. Tuy nhiên, sự kiện gần đây đã cho thấy khía cạnh khác của tranh chấp Biển Đông, đó là khu vực này có thể được sử dụng như một công cụ để các nước thể hiện sự không hài lòng đối với các vụ việc khác không liên quan. Tranh cãi ngoại giao gần đây giữa các bên tranh chấp tại Biển Đông xuất phát từ một sự cố: một ngư dân Đài Loan bị phía Philippines bắn chết. Mỉa mai là, Trung Quốc ủng hộ lập trường của Đài Loan trong vụ việc trên. Cho dù Bắc Kinh không công nhận Đài Loan có quan hệ đối ngoại riêng của họ, tuy nhiên nước này coi việc một ngư dân Đài Loan bị sát hại cũng giống như việc một ngư dân Trung Quốc bị sát hại. Chỉ một ngày sau vụ nổ súng, Trung Quốc đã triển khai hai tàu Hải giám (CMS) tới Bãi Cỏ Mây, một bãi đá ngầm nửa chìm nửa nổi tại Biển Đông mà Philippines đang

chiếm đóng. 11 ngày sau đó, Trung Quốc đã điều một tàu khu trục và hai tàu CMS tới bãi này, trong một động thái mà phía Philippines gọi là “mang tính khiêu khích và bất hợp pháp”. Manila phản ứng bằng cách đưa một số tàu hải quân của họ tới Bãi Cỏ Mây vào ngày 25/5. Hai ngày sau đó, Trung Quốc thực hiện cuộc diễn tập phối hợp 3 hạm đội lần đầu tiên trong ba năm trở lại đây. Bắc Kinh không tuyên bố những hoạt động triển khai trên là để ủng hộ Đài Loan, tuy nhiên có một sự trùng hợp kỳ lạ khi những động thái này được tiến hành nhằm mục đích “dẫn mắt” Philippines. Sự kiện trên phản ánh một thực tế rằng Biển Đông không chỉ là một khu vực bất ổn với việc các bên tranh chấp liên tục chạy đua quân sự, mà còn cho thấy cách thức Biển Đông có thể bị sử dụng để phục vụ cho toan tính của những tranh chấp quốc gia khác. Điều này sẽ làm tăng thêm lo ngại về các nguy cơ xung đột sẽ xảy ra tại đây.

“Làm thế nào để Trung Quốc có thể trấn an các nước láng giềng tại Biển Đông?” của *Carla Freeman*. Với Trung Quốc, việc tìm ra cách thức để trấn an khu vực rằng nước này là một hàng xóm tốt, trong khi vẫn giữ vững được lợi ích của họ tại Biển Đông là một nhiệm vụ đầy khó khăn tuy nhiên cũng không hẳn là bất khả thi. Đầu tiên, Trung Quốc cần phải làm rõ giới hạn yêu sách của họ tại Biển Đông. Chính phủ Trung Quốc chưa bao giờ khẳng định yêu sách chủ quyền toàn bộ Biển Đông; tuy nhiên, các bản đồ

chính thức lại thể hiện đường chín đoạn bao trọn phần lớn khu vực này. Trung Quốc nên làm rõ yêu sách của họ chỉ áp dụng với một số thực thể nhất định và rằng chủ quyền trên biển và quyền kiểm soát pháp lý mà nước này mong muốn - cho dù là bành trướng - tuân thủ giới hạn cho phép theo Công ước của Liên Hiệp Quốc về Luật Biển mà Trung Quốc là một thành viên. Điều này sẽ giúp xoa dịu quan ngại của khu vực (và quốc tế) về những gì mà Trung Quốc tham vọng đạt được tại Biển Đông. Bắc Kinh cũng cần có thái độ tích cực trong việc hướng tới một bộ quy tắc ứng xử có tính ràng buộc, văn bản ít nhiều nhằm kiềm chế việc sử dụng vũ lực để giải quyết tranh chấp và đưa ra một khuôn khổ cho các biện pháp xây dựng lòng tin. Trung Quốc cũng nên thỏa thuận với các nước láng giềng về việc cùng khai thác nguồn tài nguyên tại khu vực tranh chấp. Một ví dụ thành công trên thực tiễn đó là vùng trung lập Ả-rập Xê-út – Cô-oét, khu vực mà cả hai nước đều có thể khai thác dầu trong vùng tranh chấp theo một thỏa thuận chung. Những biện pháp như vậy sẽ giúp tăng cường hoạt động hợp tác cùng có lợi tại khu vực tranh chấp. Cùng với một bộ quy tắc ứng xử có tính ràng buộc, những biện pháp trên là cơ hội để Trung Quốc trấn an tất cả các quốc gia trong khu vực rằng nước này vẫn là một láng giềng tốt. Ngoài ra, nó cũng giúp giảm thiểu nguy cơ tranh chấp Biển Đông sẽ bùng phát thành những cuộc đụng độ vũ trang có mức độ lớn hơn.

“ASEAN và Bộ quy tắc ứng xử tại Biển Đông” của *Evgeny Kanaev*. Xem xét chính sách của ASEAN trong việc xây dựng Bộ quy tắc ứng

xử (COC) có thể thấy một số điểm trái ngược như sau. *Đầu tiên*, đó là giữa vai trò của cựu Chủ tịch và lãnh đạo không chính thức của ASEAN, vị trí mà Indonesia đã và sẽ tiếp tục đảm nhận. Trong vòng hai năm tới, vị trí Chủ tịch sẽ được chuyển giao từ Brunei sang Myanmar, nước có thể không mấy nhiệt tình trong việc giải quyết vấn đề Biển Đông. Do đó, một thất bại như tại hội nghị ngoại trưởng ASEAN trong năm chủ tịch của Campuchia hoàn toàn có khả năng lặp lại. *Thứ hai*, mâu thuẫn giữa mong muốn thay thế Tuyên bố 2002 bằng Bộ Quy tắc ứng xử ràng buộc và lợi ích của Trung Quốc. Bắc Kinh sẽ không sẵn sàng có một sự thay thế như vậy và do đó tìm cách trì hoãn. *Thứ ba*, mâu thuẫn giữa thực trạng đang dần thay đổi tại Biển Đông và các cơ chế hiện có để giải quyết tranh chấp. Tại thời điểm hiện nay, cuộc đối đầu đã vượt quá khuôn khổ tranh chấp chủ quyền tại quần đảo Trường Sa, Hoàng Sa và Biển Đông đã trở thành đấu trường cạnh tranh địa chính trị khốc liệt giữa Mỹ và Trung Quốc. Do đó, sẽ không có khả năng Trung Quốc để Mỹ tham gia vào việc soạn thảo COC. Những yếu tố này sẽ làm suy yếu đáng kể tính hiệu quả trong nỗ lực của ASEAN nhằm xây dựng COC. *Cuối cùng*, thách thức lớn nhất của ASEAN đó là sự khác biệt trong các toan tính thật sự của mỗi nước. Nếu ASEAN, cho dù khối này đã bắt đầu việc soạn thảo COC, không thể đề xuất một giải pháp có thể làm hài lòng cả Bắc Kinh và Mỹ, cũng như các quốc gia thành viên khác, thì viễn cảnh về một giải pháp pháp lý cho những tranh chấp này sẽ trở nên rất xa vời. Kết quả là, Biển

Đông sẽ vẫn là một trong các nhân tố gây bất ổn lớn nhất tại Châu Á Thái Bình Dương trong một khoảng thời gian dài nữa.

“Philippines đã đúng đắn khi thách thức Trung Quốc” của *David Pilling*. Chín đoạn, năm thẩm phán và hai bên tham gia. Diễn biến của vụ kiện Philippines chống Trung Quốc tuy còn khá mù mờ, nhưng rất quan trọng, để bắt đầu một quá trình phân định biên giới trên biển ở Châu Á theo quy định của pháp luật, chứ không phải theo luật rừng. Đường chín đoạn do Trung Quốc đưa ra, đánh dấu những gì Bắc Kinh khẳng định là tuyên bố lịch sử đối với Biển Đông. Năm thẩm phán đã được chọn để xét xử ở một tòa án nhằm xác định tính hợp lệ của tuyên bố đó theo Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển. Hai bên tham gia, đó là Philippines, nước đã kiện ra tòa, và Trung Quốc, nước có đường chín đoạn đang bị thách thức. Nói đúng ra thì chỉ có một bên bởi vì, mặc dù đã ký UNCLOS, nhưng Trung Quốc không có ý định công nhận thủ tục pháp lý này. Philippines đã yêu cầu tòa trọng tài xét xử về tính hợp lệ của đường chín đoạn mà Trung Quốc đưa ra từ năm 1947 để thể hiện những gì mà Bắc Kinh cho là thuộc chủ

quyền của họ từ lâu trên Biển Đông. Được ký kết vào năm 1982, công ước bao gồm những quy định liên quan đến những vấn đề như liệu một bãi đá có được tính là một hòn đảo hay không, và do đó liệu nó có tạo ra một vùng lãnh hải 12 dặm và vùng đặc quyền kinh tế 200 dặm. Nhưng vấn đề liệu hòn đảo đó có thuộc nước Y hoặc nước X hay không thì lại không nằm trong phạm vi quyết định của công ước. Ngay cả khi UNCLOS tuyên bố có thẩm quyền để phân xử trường hợp đó, thì vẫn còn có ít nhất ba điều trở ngại sau đây. *Thứ nhất*, trái với những gì mong đợi, luật pháp quốc tế không phải là một hằng số Newton tuyệt đối mà nó là một bộ quy tắc chung được sự đồng ý của các quốc gia nổi lên từ trật tự thế giới sau Chiến tranh Thế giới thứ hai. *Thứ hai*, có rất ít “đạo đức” khi nói đến tranh chấp lãnh thổ, dù cho các nước có lớn tiếng khẳng định quyền không thể để mất chủ quyền như thế nào. Các đường biên giới ngày nay phải dùng đến quân đội và tàu chiến nhiều hơn là sự chính đáng, công bằng. *Thứ ba*, đó là trường hợp luật pháp quốc tế bị suy yếu bởi một thực tế là Mỹ, nước đã trở thành siêu cường trong trật tự thế giới sau chiến tranh, thường đứng bên lề. Ví dụ như Washington chưa phê chuẩn UNCLOS, điều đó gây khó khăn cho Mỹ khi nói rằng Bắc Kinh phải tuân thủ quyết định của công ước. Tuy nhiên, như vậy không có nghĩa là Philippines đã sai trong việc đưa vụ kiện ra tòa, mà nước này đã làm một điều đúng đắn. Nếu Philippines đủ kiên trì, họ có thể sẽ đi tới đích.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp